

TERCER CONGRÉS
CATALANISTA
2008-2009

ÀMBIT DE POLÍTICA

BASE SOCIAL DE LA INDEPENDÈNCIA DE CATALUNYA

3.1 Sectors socials partidaris i contraris a la independència de Catalunya

Autor: Marc Belzunces

Investigador al Consell Superior d'Investigacions Científiques

Introducció

Una de les mancances estructurals que ha tingut fins ara el catalanisme en general, i l'independentisme en concret, ha estat la determinació pública i el més desapassionada i objectiva possible del suport social a la independència de Catalunya, amb les seves característiques sociològiques associades.

No ha estat fins als darrers anys que s'han identificat enquestes sociològiques que contenen una pregunta directa sobre la independència de Catalunya, entre les múltiples preguntes pròpies d'aquests estudis (típicament més de 50). En general, les enquestes oficials i les de difusió mediàtica no contenen cap pregunta directa sobre la independència de Catalunya. El fet de disposar d'una o més preguntes directes sobre la independència, ens permet objectivar el suport/rebuig de la societat a aquesta idea. I més important encara, podem creuar el resultat de la pregunta sobre la independència amb la resta de preguntes. És a dir, podem segmentar les respostes i mirar què s'ha respost a la pregunta de la independència un cop s'ha fet sobre el lloc de naixement, la llengua materna, el nivell d'estudis, la ideologia política, etc. Aquesta manera de procedir, d'altra banda, és una pràctica comuna i contrastada acadèmicament en les darreres dècades: no estem fent res especial que no es faci en altre tipus d'estudis.

En total s'han localitzat 22 enquestes amb una pregunta directa sobre la independència de Catalunya des de l'any 1991, fetes a un total 33.824 persones. Per una banda, 3 enquestes del Centro de Investigaciones Sociológicas (CIS, Ministeri de Presidència espanyol, anys 1991, 1996 i 2001) i 17 enquestes anuals de l'Institut de Ciències Polítiques i Socials (ICPS, UAB-Diputació de Barcelona, anys 1991 a 2007). Aquestes dues institucions pregunten si s'està d'acord o no amb la independència de Catalunya. Per l'altra banda, una enquesta de la

Universitat Oberta de Catalunya (UOC, any 2008) i una enquesta encarregada per El Periódico de Catalunya (any 2007), tot i que en aquesta darrera no s'ha pogut accedir a la matriu estadística original, com sí s'ha fet amb la resta d'enquestes. En aquestes segones, es pregunta a l'entrevistat sobre quina seria la seva tria en cas d'un referèndum d'independència.

Per a obtenir una visió general s'ha utilitzat la sèrie temporal de l'ICPS, contrastant-ne els resultats amb les dades del CIS com a mesura de control. Cal tenir en compte que tota enquesta té un error associat. Les sèries temporals amb metodologia constant permeten identificar fàcilment quin és l'error de fons i les possibles tendències, sense necessitat d'aplicar tècniques estadístiques elaborades o models teòrics que impliquin cert grau d'interpretació. En tot moment s'ha treballat amb les matrius originals i el programa estadístic SPSS. Ens hem limitat a creuar la pregunta de la independència amb la resta de preguntes, obtenint-ne freqüències i transformant-les en percentatges, defugint en aquest estadi d'aplicar les tècniques estadístiques, models teòrics i interpretacions que acabem d'esmentar. Entenem que l'objectiu actual i primer, atesa la situació d'on venim, és aportar públicament les dades més bàsiques per tal d'obtenir una primera visió de conjunt. Posteriorment s'haurà d'aprofundir en el coneixement en aquells aspectes que necessitin més atenció. La voluntat final és que, amb aquest coneixement, s'enceti un debat de com s'ha d'articular el discurs catalanista en general, i l'independentista en concret.

En la presentació de resultats s'ha optat per presentar la mitjana de resultats dels 17 anys de l'ICPS. Primer, perquè la limitació d'espai no permet entrar en gaire detall sobre la sèrie completa. Segon, perquè en general no hi ha tendències temporals clares.

En tot cas, quan n'hi ha alguna, al text es comenta. I tercer perquè, com hem dit, la intenció primera és proporcionar una visió de conjunt i de partença, sense entrar en el detall concret de cada any. El lector a l'hora de llegir les xifres, cal que les contextualitzi: podem discutir (per l'error associat i l'ús de mitjanes) de si el resultat en un segment concret és un 31%, un 35% o un 37%, però el que ens ha de quedar clar és que si les xifres ens indiquen un 35% no podem dir és que és un 10%, un 20%, un 50% o un 70%. D'altra banda, si volem comparar aquests resultats amb altres enquestes, s'ha de tenir clar que metodologies diferents donen resultats diferents: si fem preguntes diferents, obtindrem respostes diferents. D'altra banda a l'article s'utilitzen les etiquetes *independentista* i *unionista* per una qüestió d'eficàcia comunicativa. Senzillament cal tenir clar que ens referim a persones que estan d'acord amb la independència de Catalunya, o que estan en desacord amb ella i prefereixen l'actual unió amb Espanya, sense que hàgim de pensar en perfils de persones molt polititzades (un perfil molt minoritari en el conjunt de la societat).

Finalment i com a conclusió avançada, cal dir que la realització d'enquestes sociològiques anuals contenint preguntes directes sobre la independència són una eina absolutament imprescindible. Aquestes enquestes a més han de ser públicament i gratuïta accessibles per una qüestió d'eficàcia, tal i com ens mostren actualment diverses iniciatives a Internet. El fet que moltes persones puguin estudiar aquestes enquestes pel seu compte, no pot fer més que augmentar el necessari coneixement sobre el suport social a la independència de Catalunya i quines iniciatives s'han de tirar endavant per fer-lo créixer.

Resultats generals

Avui dia podem afirmar que al voltant del 35% dels ciutadans de Catalunya majors de 18 anys estan a favor de la independència, al voltant del 45% hi estan en contra, un 15% és indiferent i un 5% prefereix no contestar a una pregunta directa sobre la independència. Aquests percentatges traslladats a nombre de persones són uns 2.000.000 de ciutadans favorables a la independència, uns 2.750.000 en contra i uns 1.100.000 d'indecisos/no contesten. No podem afirmar que hi hagi cap tendència temporal clara quant a un creixement o decreixement de cada opció al llarg dels anys considerats.

Cal tenir en compte que això són resultats per al conjunt de la població, però que en un referèndum no vota tota la població, sinó que hi ha una abstenció significativa que generalment pot variar entre el 50% i el 15%. L'enquesta de la UOC 2008 demana sobre la intenció de vot a un referèndum d'independència. En aquesta enquesta, el *Sí* mostra un suport del 36%, semblant al de la sèrie de l'ICPS, però en canvi s'observa que el 45% d'oposició de l'ICPS en el cas de la pregunta de la UOC es divideix aproximadament per la meitat entre els que anirien a votar en contra (22%), i els que s'abstindria de votar (27%). Com conseqüència d'això, el *Sí* estaria en condicions de guanyar un referèndum.

Sobre l'aspecte si és democràtic o no que es guanyi un referèndum amb un suport general del 35% o 2.000.000 de persones, s'ha de ser conscient que en els darrers 3 referèndums celebrats a Catalunya (OTAN, Constitució Europea, reforma de l'Estatut) mai l'opció guanyadora va ser votada per més del 34% dels ciutadans catalans (menys de 1,9 milions de vots), o que el màxim suport obtingut per un govern català (1r Tripartit) va obtenir 1,8 milions de vots, el 32% de la població catalana en aquell moment.

Però més enllà del suport i rebuig general a la independència de Catalunya, convé conèixer com es distribueix el suport i el rebuig en els diversos segments en què podem dividir la societat catalana.

Resultats segmentats

Lloc de naixement

Un dels aspectes determinants del suport/rebuig a la independència de Catalunya és el lloc de naixement, que exposarem amb cert detall. Entre els nascuts a Catalunya (incloent-hi la segona generació de la immigració espanyola) hi ha un empat entre el suport i l'oposició, amb un 42% cadascun, i un 16% d'indecisos/no contesten. En general, aquest segment de la població catalana és el majoritari: els nascuts a Catalunya representen el 65% del conjunt de la població, tot i que la nova immigració l'ha fet descendir per sota del 60% en els darrers anys. En tot cas, a llarg termini i un cop finalitzats els processos migratoris massius hem de pensar que aquest segment de la població anirà tenint un pes més important.

Per contra, les persones nascudes a Espanya (immigració anys 60 i 70 principalment) estan molt en contra de la independència (68%), amb només un 17% a favor. Aquest segment representa al voltant del 35% de la població catalana, tot i que està decreixent progressivament a mida que envelleix, passant d'un 37% de la població catalana el 1991 a un 24% el 2007. Dins de la immigració espanyola, però, hi ha certes diferències. El gruix, que resideix a Catalunya des d'abans del 1980, està molt en contra, amb valors prop del 70%, sense diferències entre els que fa 25, 30 o 40 anys que viuen a Catalunya. Per l'altra banda, la immigració espanyola que arriba a partir dels vuitanta, numèricament molt inferior, presenta un rebuig al voltant del 60% (uns 10 punts per sota), que és inferior com menys temps fa que es resideix a Catalunya. Segurament altres factors hi tenen incidència (edat, nivell educatiu, qualificació de la feina...), però no deixa de mostrar que tot i viure a Catalunya durant dècades, l'opinió del gruix de la immigració espanyola sobre la independència de Catalunya no varia. Segurament això és degut a que aquest segment de la població és impermeable a un discurs independentista basat en qüestions purament identitàries.

Finalment, la nova immigració, que se situa per sobre del 10% de la població catalana a partir del 2005, la independència de Catalunya obté un suport del 29%, un rebuig del 37%, amb un 34% d'indecisos/no contesten. En el futur, és previsible que aquest segment de la població es mantingui al voltant del 15%, amb un descens a llarg termini. A mida que se'n produeixi la integració a la societat, els indecisos previsiblement aniran decreixent.

En relació als nascuts a Catalunya, és important saber quin comportament té la segona generació de la immigració espanyola, que representa el 45% dels que han nascut a Catalunya (1 o 2 progenitors nascuts a Espanya). En el segment dels catalans amb dos progenitors nascuts

fora de Catalunya (un 26% del total de nascuts a Catalunya), l'oposició és majoritària, amb un 56%, mentre que el suport a la independència n'obté un 26% i la indecisió/no contesten un 17%. En relació als progenitors nascuts a Espanya, els fills s'oposen significativament menys a la independència (es passa d'un 68% de rebuig a un 56%). Pel que fa als catalans amb un progenitor nascut fora de Catalunya i l'altre a Catalunya (un 18% del total de nascuts a Catalunya), el suport i el rebuig estan molt més a prop: un 40% a favor, un 44% en contra, i un 16% d'indecisos/no contesten. Però allà on la independència obté un clar suport majoritari és entre els catalans amb ambdós progenitors nascuts a Catalunya: un 51% a favor, un 36% en contra, i un 13% d'indecisos. Si es mantenen les condicions actuals, les futures generacions descendents de la immigració espanyola cada vegada mostraran un major suport a la idea d'una Catalunya independent.

Pel que fa a la nova immigració, és interessant saber quins col·lectius són més proclius a la independència o no. Aquí, les estadístiques són molt poc representatives, i les següents dades cal prendre-se-les amb molta reserva, només com a simples indicacions. En general no podem afirmar que hi hagi cap col·lectiu que presenti un suport majoritari a la independència. Els que més s'hi aproximen són les persones provinents de l'Europa de l'Est, amb un 31% de suport, 42% d'indecisió i un 25% de rebuig globals.

A continuació trobaríem els col·lectius amb origen a Àsia i l'Àfrica no magribina, on vora de la meitat són indecisos, i on el rebuig se situa al voltant del 33%. A la resta de col·lectius (Europa Occidental, Magrib i Amèrica Llatina) l'oposició és majoritària, al voltant del 40%, amb un 30% de suport i un 30% d'indecisió.

Llengua i sexe

Una altra variable molt important és la llengua materna, directament relacionada amb el lloc de naixement propi o dels progenitors. A grans trets podem afirmar que els catalanoparlants estan a favor de la independència (53% d'acord) i els castellanoparlants en contra (65%, incloent-hi la vella i nova immigració). Mentre entre els catalanoparlants no sembla haver-hi cap evolució temporal clara, dins dels castellanoparlants en els darrers anys el rebuig ha baixat de prop del 70% a prop del 60%. Queda pendent d'estudiar quin és l'impacte en aquesta baixada de la nova immigració llatinoamericana castellanoparlant: és aquest nou segment castellanoparlant que fa baixar el global? ¿O és que en els darrers anys el global dels castellanoparlants estan evolucionant cap a tesis independentistes? ¿És producte de la segona generació de la immigració espanyola? O tots els processos simultàniament? I aleshores, amb quin pes de cada segment castellanoparlant?.

Una diferència important entre els catalanoparlants i els castellanoparlants és la que fa referència als opositors a l'opció majoritària de cada segment. Així, els catalanoparlants unionistes (34%) són gairebé el doble que els castellanoparlants independentistes (18%). Això indica que l'independentisme té camp per córrer dins dels catalanoparlants, però al mateix temps ha d'adaptar el discurs entre els castellanoparlants.

Pel que fa als bilingües (un 8% del total), aquests també mostren uns valors mitjans entre els catalanoparlants i els castellanoparlants: la meitat (52%) està en contra, un 30% a favor i un 18% és indiferent. Finalment, els parlants d'altres llengües, estadísticament significatius a partir del 2005 (5% de la població), a grans trets la meitat és indecisa, un quart està a favor i un quart està en contra.

Pel que fa a diferències de gènere, no podem dir que n'hi hagi. Els homes i les dones estan, a efectes pràctics, a favor i en contra per igual.

Distribució territorial

Al considerar la mida dels municipis de Catalunya, s'observen diferències significatives. Als municipis per sota dels 2.000 habitants hi ha una majoria independentista (47% a favor, 40% en contra). Als municipis entre 2.000 i 10.000 habitants la situació està més igualada (42% a favor, 45% en contra). Cal dir, però, que l'enquesta del CIS 2001 dóna majoria absoluta (54%) a l'opció independentista en aquestes dues categories de municipi. La majoria dels municipis de Catalunya són d'aquestes dimensions, però en canvi només hi viu una part petita de la població catalana (Figura 1). Cal tenir en compte que en aquests municipis la majoria de la població és autòctona i catalanoparlant.

A la resta de municipis, que és on viu el gruix de la població catalana (Figura 1), l'unionisme és clarament majoritari. Els valors d'oposició a la independència estan entre el 50% de la ciutat de Barcelona i el 54% dels municipis per sobre dels 150.000 habitants. Als municipis unionistes els suport a la independència se situa en el 30-32%, i la indecisió/no contesten al voltant del 16%. És en aquesta mida de municipis on es concentra la immigració (espanyola i nova) i on hi ha major percentatge de castellanoparlants.

Tot i que a nivell de Barcelona ciutat no tenim dades estadístiques de prou qualitat (submostra poc representativa), si que ens en podem fer una idea. L'únic districte de Barcelona on hi hauria una majoria d'independentistes seria el de Gràcia (44%, 41% en contra). A la resta dels districtes l'unionisme és majoritari, sempre amb un suport per sobre del 45%. El districte més

unionista seria Nou Barris, amb un 57% en contra de la independència i un 25% a favor.

Figura 1. Municipis amb majoria absoluta a favor de la independència (blau), majoria absoluta a favor de l'unionisme (vermell) i majoria relativa de l'unionisme (taronja i groc). Dades del CIS 2001.

Edat i classe social

Totes les franges d'edat presenten una majoria unionista. Tanmateix, es pot observar que com més jove s'és més a favor s'està de la independència (18-24 anys: 38% a favor, 44% en contra), i com més edat es té més en contra i menys indecís s'hi està (més de 50 anys: 31% a favor, 55% en contra). Podem afirmar que les noves generacions són més favorables a la independència de Catalunya.

Tanmateix, l'aspecte més important és l'evolució que estan experimentant la franja d'edat que va dels 25 als 50 anys, especialment entre els 35 i els 50 anys. En aquesta franja d'edat l'independentisme ha passat de ser minoritari a créixer i tendir a l'empat amb l'unionisme. És a dir, al nucli central de la societat catalana, assentada laboralment i emocionalment, amb fills i amb una participació en la vida social de la seva comunitat, és on està creixent l'independentisme i disminuint l'unionisme. Això contradiu la idea clàssica que l'independentisme s'associa a joventut, radicalisme i rauxa.

Hem de considerar que la població catalana està en un procés d'envelliment progressiu provocat per una baixa natalitat comuna als països del nostre entorn, tot i que en els darrers anys ha patit un rejueniment producte de la nova immigració. Caldrà veure en un futur l'impacte que tindrà en la franja d'edat més jove que una part molt significativa provingui de la nova immigració i els seus descendents.

Pel que fa a la classe social amb la que s'identifiquen els entrevistats, a major classe social

major suport a la independència, tot i que l'unionisme és majoritari a totes les classes. L'unionisme presenta majoria absoluta a les classes baixes (27-29% a favor, 53-55% en contra), mentre que l'unionisme decreix a la classe mitjana (36% a favor, 50% en contra) i mitjana-alta (39% a favor, 49% en contra). El gruix de la població catalana s'identifica amb la classe mitjana.

Nivell d'estudis i qualificació professional

A grans trets, com més nivell d'estudis es té més a favor s'està de la independència, i com menys nivell educatiu més en contra s'hi està. La població catalana amb estudis elementals o sense estudis (37% de la població catalana) són clarament unionistes (a favor de la independència 22-29%, en contra 56-58%). Les persones que han completat els estudis obligatoris (48% de la població) presenten un rebuig menor (46-50%) i un major suport (35-39%). Per últim, el segment de la població més formada, amb estudis universitaris (15% de la població), l'unionisme és majoritari, però amb l'independentisme molt aprop (39-41% a favor de la independència, 44-46% en contra). Cal tenir en compte que la societat catalana prové de nivells formatius molt baixos i que progressivament està augmentant-los. Per tant, és d'esperar que amb l'augment del nivell formatiu augmenti també el suport a la independència en els propers anys, tot i que cal considerar que el nivell educatiu està molt relacionat amb els processos migratoris passats i actuals – la immigració massiva va associada a nivells formatius molt baixos.

Si considerem la qualificació professional, molt relacionada amb el nivell educatiu, novament ens trobem que a feina de major qualificació, major suport a la independència. El segment de la població que desenvolupa tasques menys qualificades (obrers, jubilats, feina de la llar) l'unionisme és clarament majoritari (51-56% en contra, 28-33% a favor). A feines més qualificades (empleats, quadres intermedis, pagesia) l'independentisme es mou entre un 40% (empleats) i un 50% (pagesos) i l'unionisme entre un 34% (pagesos) i un 45% (empleats). Cal ressaltar que els pagesos son l'únic sector professional de la societat catalana on l'independentisme és majoritari, i de forma molt clara. Finalment, a les feines més qualificades (autònoms, empresaris i professionals liberals) el suport a la independència està al voltant del 40% i l'oposició al voltant del 45%. Cal tenir en compte que l'economia catalana es basa en feines de poca qualificació i que és precisament la immigració (vella i nova), amb un nivell educatiu més baix, la que desenvolupa aquestes feines. Si l'economia catalana evoluciona cap a la producció de productes de major valor afegit i una força laboral més qualificada, el suport a la independència es podria veure incrementat significativament.

Con a conseqüència del nivell educatiu i de la qualificació de la feina, a major poder adquisitiu hi ha un major suport a la independència, tot i que en cap segment d'ingressos l'independentisme té majoria.

Vot a les eleccions catalanes

Del conjunt d'eleccions que se celebren a Catalunya (municipals, nacional, espanyoles i europees), les eleccions al Parlament de Catalunya resulten les més interessants des d'un punt de vista del suport/rebuig a la independència. A més, també resulta interessant les diferències entre les simpaties de partit (*el partit que més s'adiu a la nostra ideologia*), i el vot declarat a les darreres eleccions per part dels entrevistats.

Si considerem els simpatitzants de CiU, la majoria són independentistes (50%), enfront d'un 39% d'unionistes i un 11% d'indecisos/no contesten. A l'hora de votar, però, hi ha un empat entre les dues opcions: 44% a favor de la independència, 45% en contra. És a dir, hi ha un segment d'independentistes que simpatitza amb CiU, però a l'hora de votar prefereix votar a un altre partit o abstenir-se abans que votar a CiU. Des d'un punt de vista d'evolució temporal, no es pot dir que hagi diferències significatives ni entre els simpatitzants ni entre els votants.

Si considerem els simpatitzants del PSC, hi ha una majoria molt clara que està en contra de la independència (61%), enfront d'un 23% a favor i un 16% d'indecisos/no contesten. A l'hora de votar aquests percentatges es mantenen gairebé idèntics (21% a favor, 63% en contra).

Tanmateix, si que s'hi observa una evolució temporal. En els darrers anys els simpatitzants i els votants unionistes han baixat uns quants punts dins del PSC. Cal tenir en compte que el PSC és un partit on la immigració espanyola té un paper molt important, i caldria veure l'impacte que ha tingut en Pasqual Maragall i l'obtenció de la presidència de la Generalitat en aquesta tendència.

Pel que fa a ERC, el 85% de les persones que simpatitzen amb aquest partit estan a favor de la independència, el 9% en contra i un baix nivell d'indecisos/no contesten (6%). No hi ha grans variacions si considerem els votants (83% a favor, 11% en contra, 6% indecisos/no contesten). Tampoc no podem dir que hi hagi evolucions temporals significatives dins d'aquest partit.

Els simpatitzants d'ICV són majoritàriament unionistes (47%), però amb un segment independentista important (32%), essent el partit amb més indecisos/no contesten (21%). Si considerem els votants, els resultats són pràcticament idèntics (33% a favor, 47% en contra, 20% indecisos/no contesten). Cal dir, però, que en els darrers anys, tant entre els simpatitzants com entre els votants d'ICV, els independentistes i els unionistes estan tendint a l'empat.

El PPC, com a priori era d'esperar, és el partit amb més simpatitzant unionistes (78%) i menys independentistes (14%), amb un 8% de simpatitzant indecisos/no contesten. Pel que fa als vot declarat, l'11% està d'acord amb la independència, el 82% en contra i el 7% és indecís/no contesta. Pel que fa a l'evolució temporal, no s'observa cap tendència entre els simpatitzants. Però entre els votants, els sectors unionistes estan guanyant pes a poc a poc, acompanyat d'un descens equivalent entre el votant independentista del PP.

Finalment, els que no simpatitzen amb cap partit són fonamentalment unionistes (55% en contra, 26% a favor, 19% indecisos/no contesten). Els abstencionistes, que no necessàriament s'han d'identificar amb les persones que no simpatitzen amb cap partit, també són fonamentalment unionistes (52% en contra, 29% a favor, 19% indecís/no contesta). Pel que fa a l'evolució temporal, entre les persones que no simpatitzen a cap partit, l'independentisme està perdent a poc a poc quota (és a dir, s'identifiquen cada cop més amb un partit). Entre els abstencionistes, hi ha un lleuger descens al llarg dels anys tant dels unionistes com dels independentistes, però en els darrers anys presenten tendències contràries: l'independentisme perd quota marcadament i l'unionisme la guanya entre l'abstenció.

En general es pot dir que hi ha una diferència de fons dins de l'independentisme entre simpatia i vot. Tot els partits, en general, reben més simpatia independentista, que a l'hora de votar no es manté.

Identitat nacional

El sentiment d'identitat nacional ha estat una variable tradicionalment considerada com a baròmetre del suport a la independència, a manca d'una pregunta directa sobre la independència de Catalunya. Com veurem tot seguit, això no és correcte, i resulta més senzill preguntar directament sobre la independència a fer hipòtesis en funció del sentit identitari dels entrevistats.

Les persones que se senten únicament espanyoles, o més espanyoles que catalanes (una minoria a la societat catalana), són molt clarament unionistes (73-76% en contra), tot i que hi ha un nombre significatiu que estan a favor de la independència (11-14%). La significança d'aquest segon valor cal relativitzar-la. Cal tenir en compte que quan es fan estudis de poblacions generals o s'observa la natura, sempre hi ha dades contradictòries. S'ha d'entendre a més que, més enllà de les persones extremadament polititzades, els humans som persones complexes i contradictòries. Difícilment es troben a la natura percentatges superiors al 90%, i això és vàlid per aquesta variable i les exposades fins ara en aquest article (com els valors del

PPC i ERC). En tot cas, una interpretació plausible de com és que un 11% de persones que se senten únicament espanyoles volen la independència de Catalunya, podria ser que el seu sentiment d'espanyolitat és tan excloent, que fins i tot estarien d'acord a *expulsar* Catalunya d'Espanya.

Però això no deixa de ser més que una teoria que, en el cas que fos completament vàlida, representaria una part petitíssima de la societat catalana.

El terme identitari intermedi, és a dir, les persones que se senten tan catalanes com espanyoles, no és pas en termes d'independentisme/unionisme. Aquestes persones són majoritàriament unionistes (62% en contra de la independència, 21% a favor, 17% indecís/no contesta).

S'ha d'anar als termes identitaris més catalans per a trobar una majoria d'independentistes: més català que espanyol (54% a favor, però amb un significatiu 31% en contra, i un 15% d'indecisos/no contesten) i només català (77% a favor, 16% en contra, 7% indecís/no contesta). El per què dins les persones que se senten únicament catalanes trobem un 16% en contra de la independència, novament hem de recórrer a les contradiccions pròpies de la natura. I movent-nos en el terreny de l'estricta teoria sense comprovació, podríem també atribuir-lo a fenòmens com l'autoodi o la creença que la identitat única catalana és encara possible i compatible amb la idea d'Espanya.

Prensa escrita

En aquest apartat només es disposen dades de lectura de premsa escrita i consum televisiu. Pel que fa a la premsa, com més freqüentment es llegeixen diaris més a favor s'està de la independència, tot i que a totes les franges de lectura l'oposició guanya. Les persones que llegeixen diàriament el diari estan a favor de la independència en un 40% i en contra en un 48%, mentre que l'oposició màxima es dona entre els que no llegeixen premsa mai (56% en contra, 26% a favor).

Per diaris, als diaris en català (Avui, El Periódico i El Punt) hi ha una majoria absoluta de lectors independentistes (Avui 74%, El Periódico en català 56%, El Punt 54%). Cal destacar que a El Periódico en català el suport a la independència està creixent en els darrers anys, passant d'un 47% inicial (1998) a un 61% el 2007.

Els diaris en espanyol (esportius, La Vanguardia, El Periódico i El País) presenten una majoria absoluta d'opositors (esportius 51% en contra, La Vanguardia i El País 53%, El Periódico en espanyol 61%). Als diaris amb una proporció variable d'espanyol i català (els gratuïts) l'oposició és majoritària, però no supera el 50%.

Els lectors de El Periódico en espanyol són els que presenten una major oposició a la independència de Catalunya. Tenint en compte que presenta idèntic contingut al de El Periódico en català (on hi ha una clara majoria independentista, i en creixement), ens indicaria que la llengua predomina sobre la línia editorial dels mitjans.

Cal tenir en compte que en els darrers anys la lectura de premsa de paper està disminuint per l'impacte de la premsa electrònica. Les enquestes estudiades no contenen preguntes sobre Internet, i per tant no podem saber si globalment la lectura de premsa escrita està augmentant en el conjunt de la societat catalana. Seria d'esperar que si el nivell educatiu de la societat està augmentant, això implicaria una major lectura de premsa, la qual cosa podria incidir positivament en un augment de l'independentisme.

=====

Barcelona, 20 d'Abril de 2009